

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΣΑΒΒΑΤΟ 29 ΜΑΪΟΥ 2021

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

A1. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των όρων:

α. ΠΑΟΥΡ

β. κόμμα του Γεωργίου Θεοτόκη

γ. Συνθήκη του Νεϊγύ

Μονάδες 15

A2. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως **Σωστές** ή **Λάθος**.

1. Το 1910, παρά τα προβλήματα στο εξωτερικό ισοζύγιο πληρωμών εξαιτίας της σταφιδικής κρίσης, οι προϋπολογισμοί ήταν ελαφρώς πλεονασματικοί.
2. Στη διάρκεια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, οι πιέσεις που δέχτηκε η ελληνική κοινωνία, η εμπλοκή της σε διεθνείς υποθέσεις και ο αντίκτυπος της ρωσικής επανάστασης οδήγησαν το εργατικό και το σοσιαλιστικό κίνημα σε καθυστέρηση.
3. Ως θεμελιώδεις αρχές του πολιτικού συστήματος το γαλλικό κόμμα θεωρούσε το κοινοβουλευτικό αντιπροσωπευτικό σύστημα και τη διάκριση των εξουσιών.
4. Το δημοψήφισμα της 3ης Νοεμβρίου 1935 έδωσε τέλος στην αβασίλευτη δημοκρατία με ποσοστό 97,6%.
5. Τον Οκτώβριο του 1918 συστάθηκε στην Κωνσταντινούπολη το Πατριωτικό ίδρυμα, με σκοπό την οργάνωση του επαναπατρισμού των εκτοπισμένων, με τη βοήθεια του Πατριαρχείου και της ελληνικής κυβέρνησης.

Μονάδες 10

B1. Ποιες συνθήκες διαμόρφωσαν τη «νέα γενιά» ανθρώπων μετά την παρακμή των ξενικών κομμάτων;

Μονάδες 12

B2. α. Ποια ήταν η στάση της πολιτικής ηγεσίας απέναντι στο προσφυγικό ζήτημα κατά τη διάρκεια της επανάστασης; (μον. 7)

β. Ποιες ήταν οι κύριες θέσεις του προγράμματος του Ελ. Βενιζέλου κατά την ομιλία του στις 5 Σεπτεμβρίου 1910; (μον. 6)

μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Γ1. Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις

α. να κατονομάσετε τους παράγοντες που συνθέτουν την πολυπλοκότητα του ζητήματος της διανομής των εθνικών γαιών. (μον. 13)

β. να παρουσιάσετε τη σχέση της αγροτικής οικονομίας με το τοκογλυφικό σύστημα. (μον. 12)

μονάδες 25

ΠΑΡΑΘΕΜΑ Α

Η ιδιαιτερότητα της γαιοκτητικής δομής προσδιόρισε την εξέλιξη των γεωργικών σχέσεων στην Ελλάδα. Ως το τέλος του αιώνα, το πιο επείγον υπήρξε το πρόβλημα της παραχώρησης των εδαφών στους φτωχούς άκληρους αγρότες.

Αλλά οι αγώνες που έγιναν για την κατανομή των εδαφών και η αντίδραση εκείνων που επωφελούνταν από τη συγκεχυμένη κατάσταση που επικρατούσε στη διαχείριση των εθνικών γαιών, επιβράδυναν τη διανομή. [...] η επίσημα επικυρωμένη διανομή των εθνικών εδαφών, δεν καλύπτει παρά μονάχα ένα τμήμα του συνόλου. Με βάση τους αριθμούς που αναφέρονται, παρατηρούμε ότι απομένουν ακόμη τουλάχιστον 3.000.000 στρέμματα, τα οποία αντιπροσωπεύουν το μισό ή το ένα τρίτο του συνόλου των εθνικών γαιών, αλλά δεν εμφανίζονται πουθενά στις επίσημες στατιστικές.

Είναι φανερό, ότι αυτή η γη, που εμφανίζεται σα να χάθηκε από το νόμιμο ιδιοκτήτη της, το κράτος, έγινε αντικείμενο ιδιωτικής οικειοποίησης. Η έλλειψη κτηματολογίου είναι μια από τις αιτίες που έκαναν εφικτή αυτή τη διαδικασία σφετερισμού, η οποία διευκολύνονταν από τη νομική και διοικητική αναρχία.

Κωνσταντίνος Τσουνκαλάς, Εξάρτηση και αναπαραγωγή, σσ. 72-74

ΠΑΡΑΘΕΜΑ Β

Οι τοκογλύφοι που αποτελούσαν ένα ακόμα συστατικό στρώμα της ελληνικής αστικής τάξης, στο πρώτο μισό του 19ου αιώνα, υφαρπάζοντας το μερίδιό τους από το πλεόνασμα της αγροτικής παραγωγής και ωθώντας την σε εμπορικοποίηση, συχνά δεν ήταν άλλοι από τους τοπικούς άρχοντες, τους εμπόρους, ακόμα και τους πλούσιους χωρικούς. Οι φόροι, τα εμπορικά κυκλώματα και η τοκογλυφία αποτελούν έτσι τις κύριες μορφές που συμπορεύονται με την αυξανόμενη ενσωμάτωση των ανεξάρτητων μικροκαλλιεργητών στο εκχρηματισμένο εμπορικό σύστημα [...].

Κωνσταντίνος Τσουκαλάς, Εξάρτηση και αναπαραγωγή, σελ. 93

ΠΑΡΑΘΕΜΑ Γ

Η πολύ μεγάλη ζήτηση δανεισμού από τις αγροτικές οικογένειες οφειλόταν [...] στο γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος της εργασίας της οικογένειας αναλωνόταν στην παραγωγή αγαθών για τη δική της χρήση. Αλλά και στις περιπτώσεις των αγροτικών οικογενειών που διέθεταν κυρίως εμπορευματικές καλλιέργειες, όπως οι μικροί σταφιδοπαραγωγοί και οι αντίστοιχοι κτηνοτρόφοι, αυτοί αδυνατούσαν εξαιτίας της μικρής ποσότητας της παραγωγής τους να διαθέσουν οι ίδιοι στην αγορά το αποτέλεσμα της εργασίας τους.

Η παράδοση των εμπορεύσιμων προϊόντων από τις αγροτικές οικογένειες προς τους ποικίλους διαμεσολαβητές ήταν κατά κανόνα ο τρόπος να αποπληρώσουν το δάνειο που είχαν πάρει από αυτούς. Το δάνειο σε χρήμα ή και σε είδος, υπολογίζουμε, σύμφωνα με τις αναφορές των Γεωργικών Συμβουλίων αλλά και του Τύπου της εποχής, ότι ανερχόταν κατά μέσο όρο ετησίως και για την κάθε οικογένεια στις 200 έως 400 δραχμές (πόσο το οποίο αντιστοιχούσε στο μηνιαίο μισθό ενός μέσου δημοσίου ή τραπεζικού υπαλλήλου την ίδια εποχή).

Από την πλευρά των εμπόρων δανειστών, όπως είναι εύλογο, απαιτούνταν εγγυήσεις έναντι του δανείου. [...]

Το σύστημα δανεισμού ήταν απλό. Ο δανειστής κατέβαλλε το ποσό που χρειαζόταν η κάθε οικογένεια είτε σε μετρητά είτε, αν ήταν για παράδειγμα τοπικός παντοπώλης, προμήθευε την αγροτική οικογένεια με κάποια ελάχιστα μετρητά συν κάποια χρειώδη εμπορεύματα, συνήθως για τον χειμώνα. Και ως εγγύηση έκλεινε για λογαριασμό του την εμπορεύσιμη παραγωγή της επόμενης χρονιάς. Δηλαδή, πριν καν πραγματοποιηθεί η παραγωγή της κάθε οικογένειας, αυτή είχε εκποιηθεί έναντι αναγκών.

Πέτρος Πιζάνιας, Ο αγροτικός κόσμος, στο Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, τόμος 4, σελ. 95-97

Δ1. Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και αξιοποιώντας τα παραθέματα και τον πίνακα που ακολουθούν να παρουσιάσετε τις επιπτώσεις στην εθνολογική σύσταση και στον πληθυσμό των πόλεων από την άφιξη των προσφύγων με τη μικρασιατική καταστροφή και την ανταλλαγή των πληθυσμών.

μονάδες 25

ΠΑΡΑΘΕΜΑ Α

Η εισροή τόσο μεγάλου αριθμού προσφύγων και η εγκατάστασή τους κυρίως στα προσφάτως κτηθέντα εδάφη της «Νέας» Ελλάδας μετέβαλε σημαντικά την εθνολογική ισορροπία της χώρας. Οι Έλληνες της ελληνικής Μακεδονίας, που αποτελούσαν μειονότητα αμέσως μετά τους Βαλκανικούς πολέμους, τώρα έγιναν μια σαφής πλειονότητα. Η απογραφή του 1928 κατέγραψε ότι σχεδόν οι μισοί κάτοικοι της Μακεδονίας ήταν προσφυγικής καταγωγής. Στο τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, οι Έλληνες αποτελούσαν λιγότερο από το 20% του πληθυσμού της δυτικής Θράκης. Με την ολοκλήρωση της ανταλλαγής, ανήλθαν σε ποσοστό υψηλότερο του 60%.

Η Ελλάδα έγινε έτσι μια από τις πιο ομοιογενείς, από εθνολογική άποψη, χώρες των Βαλκανίων, έστω κι αν το ζήτημα των μικρών μειονοτήτων των μουσουλμάνων (κυρίως τουρκικής καταγωγής), Εβραίων, Σλαβομακεδόνων, Βλάχων και Αλβανών θα παρέμενε ευαίσθητο.

Richard Clogg, Συνοπτική Ιστορία της Ελλάδας 1770- 2000

ΠΑΡΑΘΕΜΑ Β

Ο Γερμανός Stephan Ronhart [...] γράφει «Σήμερα η Ελλάδα, αφότου δέχθηκε στο έδαφός της τα πλήθη των προσφύγων, περικλείει στα σύνορά της ένα σχεδόν απόλυτα ομογενή από άποψη γλώσσας και θρησκείας λαό 6.550.000 ψυχών». Και σε άλλο σημείο: «Ο ελληνισμός σώζοντας τους πρόσφυγες του από την καταστροφή και την εξουθένωση έσωσε ο ίδιος τον εαυτό του και ανορθώθηκε πάλιν ηθικά, ενώ σύγχρονα συναρμολόγησε σφικτά ολόκληρο τον εθνικό του κορμό [...]».

Απ. Βακαλόπουλος, Νέα Ελληνική Ιστορία, σ. 383-385 στο Αξιολόγηση των μαθητών της Γ' τάξης του Ενιαίου Λυκείου στο μάθημα Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας, τχ. Β, ΚΕΕ, Αθήνα 2000, σ. 205-206.

ΠΑΡΑΘΕΜΑ Γ

Δεν υπήρχε απλώς τρόπος να βρεθεί εργασία για τους πρόσφυγες των αστικών κέντρων χωρίς να δημιουργηθεί δυσφορία στον υπάρχοντα πληθυσμό. Οι αγροτικές περιοχές στο βορρά, αντίθετα, ήταν σχετικά έρημες ακόμα και πριν την έξοδο των μουσουλμάνων. Μετά την έξοδο, η κυβέρνηση συνειδητοποίησε τη στρατηγική ανάγκη

να εποικίσει το συντομότερο αυτά τα εδάφη με αγρότες που [...] αποτελούσαν πολύτιμο προμαχώνα στις τυχόν βλέψεις των Σλάβων για την βόρεια Ελλάδα. Όσο πιο γρήγορα πήγαιναν να εγκατασταθούν στα εδάφη της ελληνικής Μακεδονίας τόσο το καλύτερο. *Br. Clark, Δυο φορές ξένος: Οι μαζικές απελάσεις που διαμόρφωσαν τη σύγχρονη Ελλάδα και Τουρκία, μετ. Β. Ποταμιάνου, Αθήνα: Ποταμός, 2007, σ. 243*

ΠΙΝΑΚΑΣ

Ο πληθυσμός της Ελλάδας κατά βαθμό αστικότητας (%)

Εκατοστιαία κατανομή

Έτος απογραφής	Αστικός	Ημιαστικός	Αγροτικός	Σύνολο
1907	16.4	12.5	71.1	100
1920	22.9	15.2	61.9	100
1928	31.1	14.5	54.4	100

Β. Κοτζαμάνης-Ε. Ανδρουλάκη, Οι δημογραφικές εξελίξεις στην νεώτερη Ελλάδα (1830-2007)

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιό σας να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιό σας και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μολύβι μόνο για σχέδια, διαγράμματα και πίνακες.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ